

PRO WESTLANDIA, vereniging voor zang en voordrachtskunst, opgericht te Antwerpen in 1911 met als doel via optredens met liederen en literaire teksten de liefde voor de Nederlandse taal en cultuur in **Frans-Vlaanderen** weer tot leven te brengen.

August Borms wordt beschouwd als de voornaamste initiatiefnemer, maar even belangrijk was de rol van **Hilaire Allaey**s, **Cyriel Rousseu**, **Willem van Es**, **Abraham Hans** en **Frans Claes**. De voorbereidende contacten met Frankrijk werden gelegd via de vereniging **De Vlaamsche Herten** uit Watou, het geboortedorp van Rousseu. De Antwerpse **Groeningewacht**, de Antwerpse afdeling van het **Algemeen-Nederlands Verbond**, de **Kring der Westvlamingen**, het **Davidsfonds** en het **Willemsfonds** ondersteunden het project.

In de periode 1912-1914 werd een zevental rondreizen ondernomen, zij het met wisselend succes. De contactpersonen voor de optredens waren niet representatief voor de regionalistische beweging; een aantal jongeren die tijdens het interbellum in die beweging een rol zouden spelen, verklaarde achteraf wel door die optredens beïnvloed te zijn geweest. De doelstelling van **Pro Westlandia** had weinig kans op slagen, omdat in **Frans-Vlaanderen** een diepgewortelde vrees bestond voor elk buitenlands initiatief. Gaandeweg werd de aandacht van **Frans-Vlaanderen** afgeleid en spitste die zich meer toe op de **West-Vlaamse Westhoek** en de streek **Roubaix**, **Halewijn**, **Menen**, **Moeskroen**. In de **Westhoek** kwamen **Borms** en zijn medewerkers meer aan hun

De ploeg van Pro Westlandia (v.l.n.r.): S. Bruggen, C. Rousseu (zittend), P. Lepage, M. Lauwerijs, J. Borms, A. Borms (zittend) en J. Watelet. De vereniging voor zang- en voordrachtskunst Pro Westlandia werd opgericht in 1911. Aanvankelijk richtte de vereniging zich op Frans-Vlaanderen maar geleidelijk werd de aandacht verplaatst naar de Westhoek. (AMVC)

trekken, omdat daar actuele politieke thema's konden worden aangesneden. De contacten in de regio Menen-Moeskroen kunnen worden gezien als een uiting van de groeiende belangstelling voor de **taalgrensproblematiek**. Pro Westlandia zocht ook contact met de Provençaalse beweging en slaagde erin de felibrist Marcel Provence naar Vlaanderen te halen voor een reeks voordrachten (**felibrige**). Door oorlogsomstandigheden diende de vereniging haar activiteiten in 1914 stop te zetten. In het naoorlogse nationalistische klimaat werd de vereniging beschuldigd van **pan-Germanisme** en **irredentisme**. Van een heropstarten kon toen geen sprake zijn, maar haar ideeën bleven smeulen onder de as. In 1926 werd Pro Westlandia opnieuw opgericht onder het voorzitterschap van Allaeyns en met Edmond Gyselinck als secretaris; het verleende toen logistieke steun aan het **Vlaamsch Verbond van Frankrijk**. Het nieuwe Pro Westlandia kende echter slechts een heel kortstondig bestaan.

LITERATUUR: M. Nuytens en M. Somers, 'Een nieuwe kijk op Pro Westlandia', in *De Franse Nederlanden*, jg. 9 (1984), p. 45-64.

MICHIEL NUYTENS